

Tromsø

28.02.2026

Pliktutvalget

Nærings- og fiskeridepartementet

Innspill til

Pliktutvalget – gjennomgang av pliktsystemet i fiskeriene

Innspill fra Næringsforeningen i Tromsøregionen (NFTR)

Næringsforeningen i Tromsøregionen (NFTR) takker for muligheten til å komme med innspill til Pliktutvalget og dets gjennomgang av pliktsystemet i fiskeriene. NFTR er en samlende næringsforening for bedrifter i Tromsøregionen og representerer i overkant av 700 medlemsbedrifter i kommunene Tromsø, Karlsøy, Balsfjord, Storfjord og Lyngen. Våre medlemmer spenner over et bredt spekter av bransjer, herunder fiskeri, sjømatindustri og tilknyttet leverandørnæring.

NFTR vil med dette gi følgende innspill til Pliktutvalgets arbeid med gjennomgang av pliktsystemet (tilbudsplikt, bearbeidingsplikt og aktivitetsplikt):

Hovedpunkter

- NFTR mener pliktsystemet bør videreføres og videreutvikles som et sentralt virkemiddel for å legge til rette for aktivitet og verdiskaping i Nord-Norge. Pliktssystemet må spisses og forbedres der det ikke fungerer etter intensjonen, ikke avvikles.
- Tilbudsplikten er et grunnleggende element i pliktsystemet og må beholdes og praktiseres slik at den gir reell tilgang på råstoff for landindustrien.
- Bearbeidingsplikten er viktig for å sikre aktivitet ved fiskemottak og foredlingsanlegg, men bør vurderes med sikte på bedre måloppnåelse og mer treffsikker innretning.
- Aktivitetsplikten bør i hovedsak ligge fast, men vurderes i sammenheng med de øvrige pliktene, i tett dialog med næringen.
- Endringer i pliktsystemet må være forutsigbare og basert på tilstrekkelige konsekvensutredninger, og ses i sammenheng med utviklingen i ressursgrunnlaget og de samlede rammevilkårene for sjømatnæringen.

Pliktsystemets formål og legitimitet

Pliktsystemet ble etablert for å sikre at fellesskapets fiskeressurser bidrar til stabil råstofftilgang, verdiskaping og sysselsetting i kystsamfunnene i Nord-Norge. NFTR legger til grunn at dette formålet fortsatt er legitimt og relevant.

Samtidig viser erfaringene at dagens utforming av pliktsystemet ikke alltid gir ønsket effekt. Dette tilsier behov for justeringer og videreutvikling av pliktene, slik at de i større grad bidrar til faktisk aktivitet og verdiskaping på land, samtidig som de er forenlige med lønnsom drift og langsiktig utvikling i næringen.

Næringslivsperspektivet i Tromsøregionen

Tromsøregionen er i dag et regionalt tyngdepunkt for sjømatindustri, foredling, logistikk og kunnskapsmiljøer innen fiskeri og hav. Næringslivet i regionen er avhengig av:

- forutsigbar og tilstrekkelig råstofftilgang over tid
- stabile og forutsigbare rammevilkår som gir grunnlag for investeringer
- tilgang på arbeidskraft og mulighet for langsiktig kompetansebygging

Uforutsigbar råstofftilgang og svake insentiver til lokal foredling bidrar til sesongbasert aktivitet, ustabile arbeidsplasser og redusert investeringsvilje i landindustrien.

Vurdering av pliktene

Tilbudsplikten

NFTR mener tilbudsplikten er et grunnleggende virkemiddel for å sikre at råstoff fra trålfåten tilbys landindustrien i Nord-Norge. Tilbudsplikten bør derfor videreføres som en sentral del av pliktsystemet og følges opp slik at den fungerer etter sin hensikt.

En velfungerende tilbudsplikt er en nødvendig forutsetning for aktivitet på land, men gir alene ikke grunnlag for stabil drift. Effekten av tilbudsplikten må derfor ses i sammenheng med øvrige rammevilkår for industrien.

Bearbeidingsplikten

Bearbeidingsplikten er et viktig virkemiddel for å sikre aktivitet ved fiskemottak og foredlingsanlegg i nord. NFTR mener denne plikten bør videreføres, men vurderes nærmere med sikte på justering og forbedring.

Målet bør være at bearbeidingsplikten i større grad bidrar til faktisk verdiskaping og sysselsetting, samtidig som den gir nødvendig fleksibilitet for en moderne og markedsorientert sjømatindustri. En slik vurdering bør skje i tett dialog med næringen.

Aktivitetsplikten

NFTR legger til grunn at intensjonen bak aktivitetsplikten, å bidra til aktivitet og sysselsetting i kystsamfunnene, er viktig og forståelig.

Utfordringene knyttet til aktivitetsplikten er i hovedsak relatert til variasjoner i råstofftilgangen. Reduserte torskekvoter og et mer konsentrert og intensivt fiske over kortere perioder kan gjøre det krevende å sikre jevn aktivitet og sysselsetting ved landanlegg gjennom hele året.

Samtidig viser erfaringer fra den ene aktøren med aktivitetsplikt at disse utfordringene i stor grad kan håndteres innenfor en integrert modell, der fangst, foredling og marked ses i sammenheng. Når virksomheten organiseres helhetlig, gir dette bedre forutsetninger for å planlegge produksjon, tilpasse markedstilgang og opprettholde både aktivitet og lønnsomhet, også i perioder med varierende råstofftilgang.

Videre må omfanget av pliktsystemet vurderes samlet. Trålflåtens andel av den totale torskekvoten er begrenset, og kun deler av denne er underlagt plikter. Når dette volumet fordeles på mange mottak, kan bidraget isolert sett fremstå som begrenset. Dette understreker behovet for fleksibilitet innenfor pliktsystemet, slik at tilgjengelig råstoff kan utnyttes mest mulig effektivt.

NFTR mener derfor at aktivitetsplikten i hovedsak bør ligge fast, men vurderes i sammenheng med de øvrige pliktene, i tett dialog med næringen, for å sikre at den er innrettet på en måte som faktisk bidrar til aktivitet og sysselsetting, samtidig som næringen gis forutsigbare og langsiktige rammevilkår.

Helhetlig tilnærming og forutsigbarhet

NFTR vil understreke betydningen av å se pliktsystemet som del av en helhetlig sjømatpolitikk. Aktivitet og verdiskaping i nord kan ikke sikres gjennom enkeltvirkemidler alene, men gjennom et samlet sett av forutsigbare og langsiktige rammevilkår for hele sjømatnæringen.

Pliktsystemet bør gi tydelig retning, samtidig som det gir rom for lønnsom og tilpasningsdyktig drift i møte med endringer i kvoter, markeder og teknologi.

Konklusjon

Næringsforeningen i Tromsøregionen mener pliktsystemet fortsatt bør bestå som et virkemiddel for å legge til rette for aktivitet og verdiskaping i Nord-Norge. Tilbudsplikten og bearbeidingsplikten bør videreføres som sentrale elementer, mens aktivitetsplikten bør vurderes i sammenheng med de øvrige pliktene for å sikre god måloppnåelse.

NFTR anbefaler at Pliktutvalget legger vekt på dialog med næringen, helhetlige vurderinger og forutsigbare rammevilkår i sitt videre arbeid.

Med vennlig hilsen

Sigrid Mogård-Jansen

Direktør

Næringsforeningen i Tromsøregionen

Fredrik Olsen

Næringspolitisk rådgiver

Næringsforeningen i Tromsøregionen